

Pozměňovací návrh poslance Martina Plíška

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Sněmovní tisk 987

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

§ 41

Platné znění

K řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a k řízení podle tohoto zákona je v prvním stupni příslušný soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního předpisu, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy.

Návrh změny

V § 41 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění, se za slova „K řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a k řízení“ vkládají slova „**o zrušení rozhodčího nálezu podle části čtvrté tohoto zákona je v prvním stupni příslušný krajský soud. K ostatním řízením**“.

Platné znění s vyznačením navrhovaných změn

K řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a k řízení **o zrušení rozhodčího nálezu podle části čtvrté tohoto zákona je v prvním stupni příslušný krajský soud. K ostatním řízením** podle tohoto zákona je v prvním stupni příslušný soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního předpisu, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy.

Odůvodnění

Komplexní rekodifikace soukromého práva si vyžádala i novelizaci základního procesněprávního předpisu upravujícího řízení před civilními soudy, kterým je občanský soudní řád¹, a to především kvůli provázanosti hmotněprávní a procesněprávní úpravy civilního práva.

Tzv. harmonizační novelou občanského soudního řádu,² která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2014, byla z ust. § 9 odst. 3 občanského soudního řádu upravujícího věcnou příslušnost krajských soudů v obchodněprávních věcech zcela vypuštěna některá řízení, zejména pak spory v obchodněprávních věcech o peněžité plnění převyšující 100.000 Kč. Touto změnou **byla dotčena i věcná příslušnost**

¹ zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění

² zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

soudů pro rozhodování **ve věcech souvisejících s rozhodčím řízením**,³ která je upravena ust. § 41 zákonem o rozhodčím řízení,⁴ které obsahuje zvláštní právní úpravu věcné příslušnosti, a má tak přednost před obecnou právní úpravou věcné příslušnosti obsaženou v občanském soudním řádu.

Dle § 41 zákona o rozhodčím řízení je k řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a zrušení rozhodčího nálezu v prvním stupni příslušný soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle občanského soudního řádu, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy. Vzhledem k tomu, že rozhodčí smlouvy jsou uzavírány především v rámci obchodněprávních vztahů, a to především ohledně plnění přesahujících 100.000,- Kč, **rozhodovaly v řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a zrušení rozhodčího nálezu** před harmonizační novelou občanského soudního řádu **krajské soudy**, které se s touto odborně složitou problematikou zabývaly od roku 1992. V souladu s aktuálním zněním § 9 občanského soudního řádu, je však po přijetí harmonizační novely občanského soudního řádu **věcně příslušným soudem ve všech případech okresní soud**. Taková situace však s ohledem na typovou složitost a vyšší stupeň odbornosti při rozhodování o zrušení rozhodčích nálezů a o neplatnosti rozhodčích smluv není žádoucí.

V této souvislosti je třeba poukázat taktéž na novelu zákona o rozhodčím řízení⁵, která nabyla účinnosti dne 1. 12. 2016 a která nově vyloučila uzavírání rozhodčích smluv mezi spotřebitelem a podnikatelem, čímž **vyloučila spory** ze smluv uzavřených **mezi podnikatelem a spotřebitelem z rozhodování v rozhodčím řízení**.⁶ Uvedenou novelizaci lze vnímat jako projev vůle zákonodárce o ochranu spotřebitele v rozhodčím řízení jako slabší smluvní strany. Z uvedeného mimo jiného taktéž vyplývá, že zákonodárce si je vědom odborné složitosti rozhodčího řízení, a proto vyloučil možnost řešení sporu ze spotřebitelských smluv prostřednictvím rozhodčího řízení. Rozhodčí smlouvy budou nadále uzavírány téměř výlučně v obchodněprávních vztazích.

Podstatným důvodem pro změnu věcné příslušnosti je taktéž skutečnost, že řízení o zrušení rozhodčích nálezů a o neplatnosti rozhodčích smluv představuje **jakýsi přezkum či opravný prostředek proti rozhodčímu nálezu**, což je zřejmé taktéž z vymezení důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu upravených v § 31 zákona o rozhodčím řízení. Mezi důvody pro zrušení rozhodčího nálezu patří obdobně některé odvolací důvody,⁷ pro které lze přezkoumat rozhodnutí soudu prvního stupně (např. nesprávné obsazení soudu, rozhodnutí vydal vyloučený soudce, nebyly splněny podmínky řízení). Dále mezi důvody pro zrušení rozhodčího nálezu patří důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení, která je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí. Důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu je mj. i neplatnost rozhodčí smlouvy, která může být posuzována nejen jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu, ale i v samostatném soudním řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy. Věcná příslušnost soudu by tak měla být nastavena pro obě řízení (řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a řízení o zrušení rozhodčího nálezu) stejně.

Především s ohledem na odbornou složitost problematiky představující jakýsi přezkum rozhodčího řízení a opravný prostředek proti rozhodčímu nálezu, je vhodné ponechat rozhodování v těchto věcech krajským soudům, které o těchto otázkách před harmonizační novelou občanského soudního řádu

³ Mezi řízení související s rozhodčím řízením, která jsou upravena zákonem o rozhodčím řízení, patří zejména řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy, zrušení rozhodčího nálezu, zastavení nařízeného výkonu rozhodčího nálezu, jmenování a vyloučení rozhodců a řízení o nařízení předběžného opatření.

⁴ zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění

⁵ zákon č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru

⁶ ust. § 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení

⁷ ust. § 205 odst. 2 občanského soudního řádu

rozhodovaly od roku 1992 a které jsou taktéž příslušné k rozhodování o odvoláních proti rozhodnutím okresních soudů.

Dalším podstatným důvodem pro změnu věcné příslušnosti v případě řízení o neplatnosti o rozhodčí smlouvě a řízení o zrušení rozhodčího nálezu je **zahraniční kontext úpravy ve vybraných státech evropského prostoru**, resp. státech, se kterými nás pojí podobný historický vývoj v oblasti práva a právní vědy. Takovými státy jsou především Rakouská republika a Spolková republika Německo.

Ve Spolkové republice Německo je k řízení o zrušení rozhodčího nálezu, jakožto jedinému oprávněnému prostředku proti rozhodčímu nálezu, příslušný vrchní soud (Oberlandesgericht)⁸, který je stejně jako v České republice třetím článkem soudní soustavy.

V Rakouské republice byl k řízení o zrušení rozhodčího nálezu věcně příslušný do roku 2013 krajský soud (Landgericht)⁹, který je stejně jako v České republice druhým článkem soudní soustavy. Následnou novelizací byla od roku 2014 věcná příslušnost k řízení o zrušení rozhodčího nálezu stanovena Nejvyššímu soudu (Oberste Gerichtshof), který je stejně jako v České republice čtvrtým a nejvyšším článkem soudní soustavy.

Ve Spolkové republice Německo, stejně jako v Rakouské republice, jsou tedy k řízení o zrušení rozhodčího nálezu, jakožto jedinému oprávněnému prostředku proti rozhodčímu nálezu, věcně příslušné vyšší soudy, nikoliv pak soudy, které jsou prvním článkem soudní soustavy, jak je tomu dle současné české právní úpravy.

Navrhovaná změna právní úpravy je **plně v souladu s právem Evropské unie i se závazky České republiky vyplývajícími z mezinárodních smluv**, jimiž je Česká republika vázána, a představuje logický krok vzhledem ke zkušenostem okolních zemí, které můžeme považovat z hlediska právního vývoje za pokrokové a inspirativní.

S ohledem na výše uvedené se jeví jako účelné, aby **rozhodování v řízení o zrušení rozhodčího nálezu a v řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy bylo svěřeno opět krajským soudům**, jak tomu bylo ve všech případech v letech 1992-1994, před přijetím zákona o rozhodčím řízení, a v letech 1995 – 2013 v případě sporů o peněžité plnění převyšující částku 50.000,- Kč resp. od roku 2001 převyšující částku 100.000,- Kč, do doby, než nabyla účinnosti výše uvedená harmonizační novela občanského soudního řádu.

⁸ viz § 1062 Občanského soudního řádu (Zivilprozessordnung)

⁹ viz § 615 odst. 1 Občanského soudního řádu (Zivilprozessordnung)